

Forfatter: Schandorph, Sophus

Titel: Udrag fra THOMAS FRIS'S HISTORIE (1881)

Citation: Schandorph, Sophus: "Thomas Friis's Historie. - 1904", i Schandorph, Sophus: *Thomas Friis's Historie. - 1904*, 1904-05, s. 175. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-schandorph04-shoot-idm139709265196000/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Thomas Friis's Historie. - 1904

se paa en af Postholderens Fjervogne, saa kører jeg videre. Adjøs.

Der sænkede sig noget som en tæt Hætte ned over Thomas's Hoved. Han saa og hørte intet omkring sig; han var indesluttet under Hætten alene med sin egen Følelse af Ydmygelse og Skamfuldhed. Han følte Lyst til at bede Johansen om at gaa med ham under Armen gennem alle Byens Gader, forbi Rektors Vinduer, men han vidste ikke, hvorledes han skulde formulere denne Følelse i Ord. Da Smeden havde tøvet et Par Minuter, sagde han halv gnaven:

— Det maa nu blive, som jeg har sagt.

Thomas steg af Vognen. Hætten blev siddende over hans Hoved, til han naaede det Hus, hvor han var i Kost. Der laa Brev til ham fra hans Fader, hvad der var en stor Sjældenhed. Der stod i det:

Min kære Søn!

At din stakkels Moder for fjorten Dage siden omskiftede Kødets Forkrænkelighed med det evige Liv, og at hun for fjorten Dage stededes til den sidste Hvile paa Sognets Kirkegaard, dette er det vorden min sørgelige Pligt at meddele Dig. Men ved den Sorg er der jo intet at gøre uden at søge den i Kristendommen for al Sorg indeholdte Trøst, hvilket jeg véd, Du vil gøre, tilmed da Du har lettere derved end mangen anden, efterdi Du nu nyder godt af en udvidet Religionsundervisning længe efter din Konfirmation og læser den hellige Skrift i dens rigtige Sprog, i hvilken Henseende jo de, der betræde den studerende Bane have et stort Fortrin, f. Eks. lige over for Seminarister. Desuden var jo bemeldte din stakkels Moder i mange Aar, rent ud sagt, til ingen Ting i den timelige Verden, saa at man maa prise den Almægtiges Visdom, naar han har taget hende over til sig i Evigheden, hvad Hr. Pastor Birk ogsaa bemærkede med andre Ord i den ved Graven holdte trøsterige Tale. Der var stort Følge og mange skønne Kranse. At jeg ikke har meldt Dig dette store Tab tidligere, er, fordi jeg vidste, at Du som en kærlig Søn vilde gøre alt for at komme hjem til din af Dig saa højt elskede Moders Begravelse, hvilket vilde have forvoldt Forsømmelse i Studiummet for Dig og Bekostning for mig og andre, hvorfor jeg fandt, at Fornuften maatte gives Forrang for Følelsen, saaledes som jeg altid har maattet gøre i et Liv, hvis haarde Pligter, i Forbindelse med tarvelige Embedsindtægter, der daarlig

have kunnet bære Omkostningerne ved en anstændig Jordefærd,
med Alderen mere og mere tyngt

Din Dig altid ømt elskende Fader
N. O. P. Fris.

Thomas følte, at der blev slaæet stærkt til Lyd i hans Sjæl. De gamle Minder fra Hjemmet bag Kirkebakken, Menneskene, der lærdedes der, Udsigten fra Skovskrænten over det vidt strakte Landskab, Henriettes Barneansigt i dets Solskinsejeblikke, hans sidste Møde med Moderen, det æventyrlige i hendes Liv traadte skræmmende tæt ind imod hans Bevidstheds Midtpunkt. Han sank sammen paa en Stol med Brever i Haanden, læste det endnu en Gang, brast ud i en krampagtig Latter, der umiddelbart slog over i Graad. Hans Blik strejfedes saa om paa Genstandene, der fandtes i det lille Kammer; de saa underlig fremmede ud; han syntes, at de ikke i mindste Maade kom ham ved; Gaarden, som hans Vindue vendte ud til, gjorde et modbydeligt Indtryk paa ham; i hans Indre ophobede der sig en Dynge af Forbitrelse mod noget ussel, smaat, gement udregnende, som det forekom ham, at han var kommen i Berøring med; en attenaars Ynglings revolutionære Idealitet rev Skoledrenge-Kostumet af ham, og nogle Ord af Friehlings Manuskript randt ham ihu:

„Tilværelsen uden om mig med alle sine idiotiske Institutioner: Kirke, Polit, Sprøjtevæsen, Kontorer, Universiteter og Pengevæsen, dette Gøgleri, som Kreitinerne kalde Virkeligheden, eksisterer aldeles ikke“, — og han var sikker paa, at han nok som Samson en Gang skulde vælte hele Historien over Ende; hvad Friehling havde drømt om, skulde han, Thomas Fris, gøre til Virkelighed. Ordet „Ideal“, som han tidt havde hørt nævne, ogsaa af sine Lærere, men hvortil han havde havt Møje med at knytte nogen Forestilling, fik Form i et Billede — en Kvindes, hvis Træk vare sammenvævede af hint skæbnesvangre Portræt af den unge, halv nøgne Kvinde i Friehlings Salon og af det krøliokkede Barn, han havde siddet med i den høje Sæd hjemme. Han saa udfordrende ud i Rummet, han søgte en Fjende; han havde noget at hævne: det var den Uret og Sorg, hans Moder havde lidt i Livet, noget at naa og vinde . . . ja hvad var det? Ja, det var „Ideal“. Og hvad var det? Ja, foreløbig Verdens dejligste Kvinde. Han slog til de Skolebøger, der laa paa det lille Bord foran Vinduet; det var for ham ligesom Brokker af den Verden, han vilde hævne sig paa; den Verden, der havde